

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500256 Antropologia Social i Cultural	OB	3	2

Professor de contacte

Nom: Jordi Castellvi Girbau
Correu electrònic: Jordi.Castellvi@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: No
Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Jose Sanchez Garcia

Prerequisits

Aquesta assignatura no contempla prerequisits.

Objectius

Contextualització

Aquesta assignatura pretén una aplicació dels àmbits temàtics de l'antropologia i de disciplines afins (especialment la sociologia), però des d'una perspectiva antropològica, a la comprensió de fenòmens i problemes socials contemporanis, emfasitzant les construccions socioculturals i la seva plasticitat tot enmarcant-les contextualment i temporalment a la nostra societat. Una part dels temes del programa poden variar d'un curs a l'altre segons l'interès per al desenvolupament dels objectius de l'assignatura.

Objectius formatius

Assolir els coneixements de les principals aportacions teòriques sobre els temes desenvolupats i, especialment, aconseguir una mirada crítica sobre la nostra realitat i els models culturals transmesos, "dominants" i "alternatius". De tal manera:

L'alumne ha de ser capaç d'interessar-se críticament i entendre els fenòmens socioculturals del seu entorn i temps.

L'alumne ha de ser capaç d'emprar una perspectiva disciplinar per a interpretar i explicar els fenòmens i problemes socioculturals contemporanis.

L'alumne ha de ser capaç d'integrar fonts diverses no disciplinàries (premsa, narrativa, cinema,...) i interpretar-les des d'una perspectiva sociocultural mitjançant les teories disponibles.

Competències

- Aprehendre la diversitat cultural a través de l'etnografia i avaluar críticament els materials etnogràfics com a coneixement de contextos locals i com a proposta de models teòrics.
- Demostrar que es coneixen i es comprenen els debats epistemològics i metodològics en antropologia i les principals tècniques de recerca.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Utilitzar el corpus etnogràfic i teòric de la disciplina amb capacitat d'anàlisi crítica i de síntesi.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar teòricament exemples etnogràfics de diversitat cultural en els àmbits de l'educació, el gènere i els sistemes d'inclusió-exclusió.
2. Analitzar un fet d'actualitat des de la perspectiva antropològica.
3. Aplicar el coneixement de la variabilitat cultural i de la gènesi d'aquesta per evitar les projeccions etnocèntriques.
4. Aplicar els conceptes bàsics de l'antropologia social i cultural a la comprensió de les relacions entre diferents societats i cultures.
5. Aprehendre la diversitat cultural a través de l'etnografia i avaluar críticament els materials etnogràfics com a coneixement de contextos locals.
6. Avaluar críticament els models teòrics explícits i implícits als materials etnogràfics.
7. Conèixer i avaluar els debats metodològics de l'antropologia social i cultural.
8. Conèixer i comprendre els processos diversos de relació intercultural.
9. Diferenciar entre els conceptes teòrics de l'antropologia i els conceptes indígenes.
10. Establir la connexió històrica entre el coneixement etnogràfic i el desenvolupament teòric.
11. Identificar la variabilitat sociocultural a través de textos etnogràfics i fonts audiovisuals.
12. Identificar la variabilitat transcultural dels sistemes econòmics, de parentiu, polítics, simbòlics i cognitius, educatius i de gènere, i la teoria antropològica que hi fa referència.
13. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
14. Interpretar els esdeveniments del món actual a partir de la diversitat física, econòmica, social i cultural.
15. Interpretar la diversitat cultural a través de l'etnografia.
16. Resumir les característiques d'un text escrit en funció dels propòsits comunicatius.
17. Sintetitzar els coneixements adquirits sobre l'origen i les transformacions experimentades pels diversos camps d'estudi de la disciplina.
18. Utilitzar el corpus etnogràfic en la crítica cultural.

Continguts

Temari de l'assignatura:

1. Introducció: Construcció social, problemes socials i representacions socials.
2. Del prejudici al estigma i l'alterofòbia: control social a les societats contemporànies.
3. Estat del Benestar, moviments socials i processos de marginalització.
4. Perspectives antropològiques del món contemporani: del post-modernisme al pensament de-colonial.
5. Estudi de casos I: Els joves al món contemporani.
6. Estudi de casos II: Estat i Nació

7. Estudi de casos III: Una forma contemporània d'alterofòbia: la islamofòbia.

8. Cinema i documentals: valors, models i diversitat cultural.

Metodologia

ACTIVITATS FORMATIVES

- Classes teòriques i debats dirigits
- Lectura de textos i discussió en equip
- Anàlisi de productes audiovisuals de contingut rellevant per l'assignatura
- Redacció i presentació de treballs. Treball en equip
- Estudi individual
- Avaluació

METODOLOGIA DOCENT

- Classes magistrals amb suport de TIC
- Debats en el grup classe
- Lectura comprensiva i discussió de textos
- Visionat i discussió de documentals i pel·lícules.
- Presentacions orals en grup
- Recensions i assaigs sobre articles de premsa (en grup) a partir d'una guia per a la seva realització
- Realització d'esquemes, mapes conceptuals i resums.
- Redacció d'un treball (individual o en grup) a partir d'una guia per a la seva realització.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Debats grup classe	10	0,4	
Exposició classe magistral	30	1,2	2, 6, 14, 17
Visionat i discussió d'audiovisuals	10	0,4	
Tipus: Supervisades			
Treballs individuals o en equip	17	0,68	2, 13, 14, 16, 17
Tutories preparació treball escrit	5	0,2	2, 16
Tipus: Autònomes			

Estudi personal	40	1,6	2, 6, 10, 13, 16
Lectures textos	35	1,4	2, 4, 6, 10, 13, 14, 16

Avaluació

L'avaluació constarà de 3 mòduls amb diferent pes sobre la nota final:

Mòdul 1. Entrega d'un assaig sobre un dels temes de l'assignatura utilitzant les lectures, les pel·lícules vistes a classe, i un petit **dossier de premsa** a confeccionar per l'alumne/a -incloure articles utilitzats en Annex- (**activitat individual, 40% de la nota final**).

Mòdul 2. Seminari de lectures: Presentació oral i comentari en grups d'una selecció de lectures dels temes de l'assignatura (**activitat grupal, 20% de la nota final**)

Mòdul 3. Dues proves escrites (parcials) de control sobre adquisició de conceptes i continguts del temari (**activitat individual, 40% de la nota final**)

Es considerarà **No Avaluable** qui no completi l'entrega del Mòdul 1 i una de les proves de control del Mòdul 3.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Dues proves (parcials) de control de conceptes i continguts del temari	40%	3	0,12	2, 3, 4, 6, 8, 14
Lliurament d'un assaig sobre un dels temes de l'assignatura utilitzant les lectures, les pel·lícules vistes a classe, i un petit dossier de premsa a confeccionar per l'alumne/a	40%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18
Presentació oral i comentari en grups d'una selecció de lectures dels temes de l'assignatura	20%	0	0	2, 3, 8, 11, 12

Bibliografia

Bibliografia General

Adelantado J., coord. (2000) Cambios en el estado del bienestar. Barcelona, Icaria.

Alland, Sonia; Alexander Alland, Jr. (2001) Crisis and Commitment: The Life History of a French Social Movement. Routledge.

Alland, Alexander, Jr. Sonia Alland (2011 [2006]). Catalunya, One Nation, Two States. Un estudi etnogràfic de la resistència no violenta a l'assimilació. Barcelona: Pol·len

Allport GW. (1977 [1954]) La naturaleza del prejuicio. Buenos Aires, EUDEBA.

Álvarez-Uría F., comp. (1992) Marginación e inserción. Madrid, Endymión.

Appadurai A. (2007 [2006]) El rechazo de las minorías. Barcelona, Tusquets.

- Ariès P, Duby G., dirs. (1989 [1987]) Historia de la vida privada. De la Primera Guerra Mundial a nuestros días. Madrid, Taurus.
- Balandier G. (1989 [1987]) El desorden. Barcelona, GEDISA.
- Bauman Z. (2000 [1998]) Trabajo, consumismo y nuevos pobres. Barcelona, Gedisa.
- Bauman Z. (2005 [2004]) Vidas desperdiciadas. La modernidad y sus parias. Barcelona, Paidós.
- Bauman Z. (2003 [2000]) Modernidad líquida. Buenos Aires, FCE.
- Bayat. A. (2012) "Reclaiming youthfulness" in Bayat, A. Lifes as Politics. California University Press.
<https://www.dropbox.com/s/3urtp8vpgfqm8x9/A.%2BBayat%20Reclaiming%20youthfulness.pdf?dl=0>
- Beck U. (1998 [1986]) La sociedad del riesgo. Hacia una nueva modernidad. Barcelona, Paidós.
- Becker HS. (1971 [1963]) Los extraños. Sociología de la desviación. Buenos Aires, Tiempo Contemporáneo.
- Béjar H. (2001) El mal samaritano. El altruismo en tiempos del escepticismo. Barcelona, Anagrama.
- Bergalli R., coord. (2003) Sistema penal y problemas sociales. Valencia, Tirant lo Blanch.
- Berger PL, Luckmann T. (1984 [1966]) La construcción social de la realidad. Buenos Aires, Amorrortu.
- Boltanski L, Chiapello E. (2002 [1999]) El nuevo espíritu del capitalismo. Madrid, Akal.
- Bourdieu P. (2008 [1980]) El sentido práctico. Madrid, Siglo XXI.
- Bourdieu P.,dir. (1999 [1993]) La miseria del mundo. Madrid,Akal.
- Bourdieu, P. (1988) La distinción. Criterios y bases sociales del gusto. Madrid, Taurus.
- Briones, C. (2007). Teorías performativas de la identidad y performatividad de las teorías. Tabula Rasa, (6), 55-83
- Castells, M. (2012) Redes de indignación y esperanza. Los movimientos sociales en la era de Internet. Madrid, Alianza.
- Cohen S. (1988 [1985]) Visiones de control social. Barcelona, PPU.
- Collier P. (2008 [2007]) El club de la miseria. Madrid, Turner.
- Coser L. (1978 [1974]) Las instituciones voraces. México, FCE.
- Costa J. (2002) ¡Vida mostrenca! Contracultura en el infierno postmoderno. Barcelona, Ediciones de la Tempestad.
- Davis M. (2001 [1995]) Más allá de Blade Runner. Control urbano: la ecología del miedo. Barcelona, Virus.
- Debord G. (1990 [1988]) Comentarios sobre la sociedad del espectáculo. Barcelona, Anagrama.
- De Giorgi A. (2005 [2000]) Tolerancia cero. Estrategias y prácticas de la sociedad de control. Barcelona, Virus.
- Díaz A. (1998) Hoja, pasta, polvo y roca. El consumo de los derivados de la coca. Bellatera, UAB.
- Edwards G, Arif A. (1981 [1981]) Los problemas de la droga en el contexto sociocultural. Ginebra, OMS.
- Escohotado A. (1989) Historia de las drogas. Madrid, Alianza.

- Esteban, M. L. (2011) Crítica del pensamiento amoroso. Barcelona, Edicions Bellaterra.
- Estébanez P., ed. (2002) Exclusión social y salud. Barcelona, Icaria.
- Feixa C. (1998) De jóvenes, bandas y tribus. Barcelona, Ariel.
- Feixa C. (2001) Generació @. La joventut al segle XXI. Barcelona, Generalitat de Catalunya, Observatori Catala de la Joventut, Col. Aportacions 12.
- Fernández Buey F. (2004) Guía para una globalización alternativa. Otro mundo es posible. Barcelona, Ediciones B.
- Foucault, M. (2002 [1975]) Vigilar y castigar. Nacimiento de la prisión. Buenos Aires, Siglo XXI Editores.
- Goffman E. (1982 [1963]) Estigma. Buenos Aires, Amorrortu.
- Goffman E. (1984[1961]) Internados. Ensayos sobre la situación de los enfermos mentales. Buenos Aires, Amorrortu.
- González C, et al. (1989) Repensar las drogas. Barcelona, Igia.
- Grup Igia, ed. (2000) Contextos, sujetos y drogas: un manual sobre drogodependencias. Madrid, Fundación de Ayuda contra la Drogadicción.
- Gubern R. (2002) Máscaras de ficción. Barcelona, Anagrama.
- Heat J, Potter A. (2005 [2004]) Rebelarse vende. Madrid, Taurus.
- Huntington SP. (2001 [1996]) El choque de civilizaciones y la reconfiguración del orden mundial. Barcelona, Paidós.
- Hall S. ; Jefferson T. (2014 [1975]) Rituales de resistencia. Subculturas juveniles en la Gran Bretaña de Posguerra. Madrid, Traficantes de Sueños.
- Herrera Gómez, C. (2010) La construcción sociocultural del amor romántico. Madrid, Fundamentos.
- Illouz E. (2009) El consumo de la utopía romántica. El amor y las contradicciones culturales del capitalismo. Buenos Aires/Madrid, Katz Editores.
- Jones O. (2013) Chavs: La demonización de la clase obrera. Madrid, Capitán Swing Libros.
- Judt T. (2010 [2010]) Algo va mal. Madrid, Taurus.
- Kaiero A., ed. (1994) Valores y estilos de vida. Bilbao, Universidad de Deusto.
- Klein N. (2001 [2000]) NoLogo. El poder de las marcas. Barcelona, Paidós.
- Larrauri E. (1991) La herencia de la criminología crítica. Madrid, Siglo XXI.
- Le Breton, D. (1998) Las pasiones ordinarias. Antropología de las emociones. Buenos Aires: Ediciones Nueva Visión
- Maalouf A. (1999 [1998]) Identidades asesinas. Madrid, Alianza.
- Maalouf A. (2009 [2009]) El desajuste del mundo. Madrid, Alianza.
- Melossi D, Pavarini M. (1987 [1977]) Cárcel y fábrica. México, S. XXI.
- Merton RK. (1967 [1964]) Anomie, anomia e interacción social. Contextos de conducta desviada. En: Clinard MB., comp. (1967) Anomia y conducta desviada. Buenos Aires, Paidós, 210-226.
- Moreno L., ed. (2003) Pobreza y Exclusión: la última red de protección social. Madrid, CSIC-IESA.

- Navarro V. (2000) Globalización económica, poder político y Estado del bienestar. Barcelona, Ariel.
- O'Hare PA, et al. (1995 [1992]) La reducción de los daños relacionados con las drogas. Barcelona, Grupo Igia.
- Navarro V., coord. (2003) L'Estat del Benestar a Catalunya. Barcelona, Diputació de Barcelona.
- Pitch T. (1980 [1975]) Teoría de la desviación social. México, Nueva Imagen.
- Rifkin J. (2010 [2009]) *La civilización empática*. Barcelona, Paidós
- Ritzer G. (2000 [2000]) El encanto de un mundo desencantado. Revolución en los medios de consumo. Barcelona, Ariel.
- Romaní O. (1999) Las drogas. Sueños y razones. Barcelona, Ariel.
- Romero Bachiller, Carmen (2010). "Indagando en la diversidad: un análisis de la polémica del hiyab desde el feminismo interseccional". VV.AA. (2010). Discriminaciones diversas en las personas jóvenes. Revista de Estudios de Juventud. Junio. P. 15-38.
- [https://www.dropbox.com/s/7p1ft4j6ocwece2/Romero%20Bachiller%2C%20Carmen%20%282010%29.%20Indagando%20en%20la%20diversidad%20un%20an%C3%A1lisis%20de%20la%20pol%C3%A9mica%20del%20hiyab%20desde%20el%20feminismo%20interseccional%20VV.AA.%20\(2010\).%20Discriminaciones%20diversas%20en%20las%20personas%20j%C3%B3venes.%20Revista%20de%20Estudios%20de%20Juventud.%20Junio.%20P.%2015-38.](https://www.dropbox.com/s/7p1ft4j6ocwece2/Romero%20Bachiller%2C%20Carmen%20%282010%29.%20Indagando%20en%20la%20diversidad%20un%20an%C3%A1lisis%20de%20la%20pol%C3%A9mica%20del%20hiyab%20desde%20el%20feminismo%20interseccional%20VV.AA.%20(2010).%20Discriminaciones%20diversas%20en%20las%20personas%20j%C3%B3venes.%20Revista%20de%20Estudios%20de%20Juventud.%20Junio.%20P.%2015-38.)
- Roszak T. (1984 [1968]) El nacimiento de una contracultura. Barcelona, Kairós.
- Sand S. (2005 [2004]) El siglo XX en pantalla. Cien años a través del cine. Barcelona, Crítica.
- San Román T. (1996) Los muros de la separación. Ensayo sobre heterofobia y filantropía. Bellaterra, UAB.
- San Román T., comp. (1986) Entre la marginación y el racismo. Reflexiones sobre la vida de los gitanos. Madrid, Alianza.
- Santos, B. S. (2011), "Introducción: las epistemologías del Sur" in CIDOB (org.), Formas-Otras. Saber, nombrar, narrar, hacer. Barcelona: CIDOB Ediciones, 9-22.
- https://www.dropbox.com/s/2bus47oe0m25qtp/INTRODUCCION_BSS.pdf?dl=0
- Sukarieh, M. (2012) "From Terrorists to Revolutionaries" in Interface: a journal for and about social movements, Volume 4 (2): 424 - 437.
- <https://www.dropbox.com/s/hf2kxhr1hxm3efv/Sukarieh%20From%20terrorists%20to%20revolutionaries.pdf?dl=0>
- Schutz A. (1974 [1962]) El problema de la realidad social. Buenos Aires, Amorrortu.
- Schutz A. (1974 [1964]) Estudios sobre teoría social. Buenos Aires, Amorrortu.
- Sen A. (2007 [2006]) Identidad y violencia. Buenos Aires, Katz
- Sennett R. (2000 [1998]) La corrosión del carácter. Barcelona, Anagrama.
- Sennett R. (2003 [2003]) El respeto. Sobre la dignidad del hombre en un mundo de desigualdad. Barcelona, Anagrama.
- Sennett R. (2012) Juntos. Rituales, placeres y política de cooperación. Barcelona, Anagrama.
- Sontag S. (1981 [1977]) La enfermedad y sus metáforas. Barcelona, Muchnik.
- Szasz T. (1990 [1985]) Droga y ritual. México, FCE.
- Tezanos JF. (2001) La sociedad dividida. Estructuras de clases y desigualdades en las sociedades tecnológicas. Madrid, Editorial Biblioteca Nueva.

- Todorov T. (2003 [2003]) El nuevo desorden mundial. Barcelona, Península.
- Touraine A. (1997 [1997]) ¿Podemos vivir juntos? Iguales y diferentes. Madrid, PPC.
- Touraine A. (2009 [2007]) La mirada social. Barcelona, Paidós.
- Verdú V. (2009) El capitalismo funeral. Barcelona, Anagrama.
- Vidal JM. (1996) Mundialización: diez tesis y otros artículos. Barcelona, Icaria.
- Villasante, T., Montañés, M., Martí, J. (Coords.) (2000) La investigación social participativa. Construyendo ciudadanía. Editorial El Viejo Topo.
- Wacquant L. (2001 [2000]) Parias urbanos. Buenos Aires, Manantial
- Wacquant, L. (2007) "Marginalidad urbana en el próximo milenio" en Parias Urbanos: marginalidad en la ciudad a comienzos del milenio, Manantial, Buenos Aires, 163-188.
- <https://www.dropbox.com/s/1xkz86alxu8286t/Wacquant%2C%20Loic%20Marginalidad%20urbana.pdf?dl=0>
- Wacquant, L. (2008). Ghettos and Anti-Ghettos: An Anatomy of the New Urban Poverty. Thesis Eleven, 94(1), 113-118.
- <http://doi.org/10.1177/0725513608093280>
- Wacquant, L. (2014). Marginality, ethnicity and penalty in the neo-liberal city: an analytic cartography. Ethnic and Racial Studies, 37(10), 1687-1711.
- <http://doi.org/10.1080/01419870.2014.931991>
- Wolfgang ME, Ferracuti F. (1982 [1967]) Las subculturas de la violencia. México, F.C.E.